ISSN -2583-147X(P), Vol.- 9, Issue No.I, April 2023
Bastabatara Pariprakash Prachee
Peer Reviewed and Referred Research Journal

ଆଦର୍ଶବାଦର ଆଶାବାଦୀ : ସାମ୍ୟ-ବାଦୀ

ଡକ୍ଟର ଅରବିନ୍ଦ ଦାସ

ଊନବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଓଡ଼ିଶା ଦେଶୀୟ, ପ୍ରାଦେଶୀୟ ଏବଂ ବିଦେଶୀୟ ସାଂସ୍କୃତିକ ସଂସ୍ରବର ସମନ୍ୱୟ ଆଣିବାରେ ଥିଲା ଆଶାବାଦୀ। ଏହି ସମୟରେ ମୁଦ୍ରଣ ଶିଳ୍ପର ବିକାଶ ଅନେକ ପତ୍ରପତ୍ରିକାର ପ୍ରଚଳନ କଲା। ଓଡ଼ିଶାର ସାଂସ୍କୃତିକ ପରିବେଶ ଧାର୍ମିକତାକୁ ଯୁଗଯୁଗ ଧରି ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଦେଇ ଆସିଛି। ଏହି ସୂତ୍ରେ ଊନବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର କେତେକ ପତ୍ର-ପତ୍ରିକାରେ ଧାର୍ମିକତାକୁ ପରିହାର କରିପାରିନାହିଁ। ମିଶନାରୀଙ୍କ ଉଦ୍ୟମ ଏ ଦିଗରେ ବେଶ୍ ସଚେତନ। ପରେ ପରେ ଦେଶୀୟ ଓ ପ୍ରାଦେଶୀୟଙ୍କ ଆଗ୍ରହ ଦେଖାଦେଇଛି। ଫଳରେ ଅନେକ ପତ୍ର-ପତ୍ରିକା ଧାର୍ମିକ ପରମ୍ପରାକୁ ଜାବୁଡ଼ି ଧରିଛି। ତେଣୁ ବିନା ଅର୍ଥରେ ଲଳିତ ମୋହନ ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀଙ୍କ ସମ୍ପାଦନାରେ ଧର୍ମ-ନୀତି-ସାହିତ୍ୟ-ସଂସ୍କୃତି-ବିଜ୍ଞାନକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଏପ୍ରିଲ୍ ୧୮୮୭ ମସିହାରେ କଟକ ପ୍ରିଣ୍ଟିଙ୍ଗ୍ କମ୍ପାନୀରୁ ପ୍ରକାଶ ପାଇଛି ମାସିକ ପତ୍ର 'ସାମ୍ୟ-ବାଦୀ'। ମାତ୍ର ମୁଖ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ରହିଛି ଓଡ଼ିଶାର ସାଧାରଣ ଜନତାଙ୍କୁ ସଚେତନ କରାଇବା, ବିଭିନ୍ନ ଦିଗ ଉପରେ ସାମ୍ୟତା ଆଣିବା, ନୀତି ଆଦର୍ଶରେ ଅନୁପ୍ରାଣିତ କରିବା ଏବଂ ଉପଦେଶ ପ୍ରଦାନ କରିବା।

କତିପୟ ଆଲୋଚକ 'ସାମ୍ୟ-ବାଦୀ' ୧୮୮୬, ୧୮୮୭ ଏବଂ ୧୮୮୮ ମସିହାରେ ମୁକ୍ତିଲାଭ କରିଥିବା ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛନ୍ତି। ପ୍ରକୃତରେ 'ସାମ୍ୟ-ବାଦୀ'ର ଜନ୍ମକାଳ ବୈଶାଖ, ସନ-୧୨୯୫ ତଥା ଏପ୍ରିଲ୍ ୧୮୮୭ ମସିହା। କାରଣ ମେ ମାସ ୫ତାରିଖ 'ନବସଂବାଦ' ପୃଷ୍ଠା 'ପ୍ରାପ୍ତି ସ୍ୱୀକାର ଓ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ସମାଲୋଚନା' ଶୀର୍ଷକରେ ଥିଲା- "ଆମ୍ଭେମାନେ ବାବୁ ଶ୍ରୀ ଲଳିତ ମୋହନ ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରିଣ୍ଟିଂ କମ୍ପାନୀଙ୍କ ଯନ୍ତ୍ରାଳୟରୁ ପ୍ରକାଶିତ 'ସାମ୍ୟବାଦୀ' ନାମକ ମାସିକ ପତ୍ରିକାର ପ୍ରଥମ ଖଣ୍ଡର ପ୍ରଥମ ସଂଖ୍ୟା ପାଇଥିବାର କୃତଜ୍ଞତା ସ୍ୱୀକାର କରୁଅଛୁ। ପତ୍ରିକା ଖଣ୍ଡି ଧର୍ମ୍ମ ବିଷୟ ଓ ବିନା ମୂଲ୍ୟରେ ପ୍ରେରିତ। ବିନା ମୂଲ୍ୟରେ ଧର୍ମ ବିଷୟରେ ପତ୍ରିକା ପ୍ରକାଶ କରିବାର ଅଭାବ ଆମ୍ଭେମାନେ ଅନକେ ଦିନହେଲା ବୋଧ କରୁଥିଲୁ। ଏହି ପତ୍ରିକା ସେହି ଅଭାବଟି ପୂରଣ କରିଥିବାରୁ ଆମ୍ଭେମାନେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୋଇଅଛୁ ଓ ତାହାର ସ୍ଥାୟୀ ଜୀବନ କାମନା କରୁଅଛୁ। ଏ ଖଣ୍ଡର ଲେଖା ବେଶ ହୃଦୟ ଗ୍ରାହୀ ହୋଇଅଛି। ତେବେ ଦୁଇ ଏକ ସ୍ଥାନରେ ଟିକିଏ ଟିକିଏ ବଙ୍ଗଳାମିଶା ପରି ବୋଧ ହେଲା।"[୧] ଏହି ସ୍ପଷ୍ଟୀକରଣକୁ ନେଇ 'ସାମ୍ୟ-ବାଦୀ'ର ଆରମ୍ଭ ଏପ୍ରିଲ୍ ୧୮୮୭ ମସିହା ; ଏହା ଅସ୍ୱୀକାର କରିହେବ ନାହିଁ। ତେବେ 'ସାମ୍ୟ-ବାଦୀ'ର ପ୍ରଥମ ସଂଖ୍ୟାରେ ବୈଶାଖ ସନ ୧୨୯୫ ଉଲ୍ଲେଖ ଅଛି। ଅବଶ୍ୟ ବୈଶାଖ ସନ ୧୨୯୫ ଏପ୍ରିଲ୍ ଓ ମେ ମାସ ଯେହେତୁ 'ସାମ୍ୟ-ବାଦୀ'ର ପ୍ରଥମ ସଂଖ୍ୟାକୁ ପାଇଥିବା 'ନବସଂବାଦ' ମେ ୫ସଂଖ୍ୟାରେ ଉଲ୍ଲେଖ ଅଛି, ତେଣୁ ଏହାର ଜନ୍ମ ଲଗ୍ନକୁ ଏପ୍ରିଲ୍ ୧୮୮୭ ମସିହା ଧରିନେବା ଶ୍ରେୟସ୍କର। ତା ଛଡ଼ା 'ସାମ୍ୟ-ବାଦୀ' ମାସିକ ପତ୍ର; ଏହା ସମ୍ବାଦ ପତ୍ର ନୁହେଁ; କେତେକ ଆଲୋଚକ ଏହାକୁ ସମ୍ବାଦ ପତ୍ରଭାବେ ଆଲୋଚନା କରିଥାନ୍ତି, ଏହା ଅମୂଳକ ବା ଭିତ୍ତିହୀନ। ନବମ ସଂଖ୍ୟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ 'ସାମ୍ୟ-ବାଦୀ'ର ମୁଖ ପୃଷ୍ଠାରେ ମାସିକ ପତ୍ର ଭାବେ ମୁଦ୍ରିତ। 'ସାମ୍ୟ-ବାଦୀ'ର ଦଶମ ସଂଖ୍ୟାଠାରୁ ସାମାନ୍ୟ ପରିବର୍ତ୍ତନର ପରିଲକ୍ଷିତ। ଏହି ସଂଖ୍ୟାରେ 'ଧର୍ମ ଓ ନୀତି ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ମାସିକ ପତ୍ର'ବୋଲି ପ୍ରକାଶିତ।

ଊନବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଏହି 'ସାମ୍ୟ-ବାଦୀ'ର ପ୍ରାୟତଃ ଅଧିକାଂଶ ଲେଖା ଧାର୍ମିକତାର ବୀଜମନ୍ତ୍ରରେ ଅନୁପ୍ରେରିତ। ଧାର୍ମିକତାକୁ ଭିତ୍ତିଭୂମି କରି ନୀତି-ଆଦର୍ଶ-ସାମ୍ୟତା ଦେଖାଇବାରେ 'ସାମ୍ୟ-ବାଦୀ'ର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପ୍ରୟାସ ଅନନ୍ୟ

ସଫଳତାର ପରିପ୍ରକାଶ । ଏହି ପ୍ରୟାସ ଊନବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ପତ୍ର-ପତ୍ରିକାରେ ଭିନ୍ନ ଆଲୋଡ଼ନ ସୃଷ୍ଟିକରିଛି ।

'ସାମ୍ୟ-ବାଦୀ'ର ପ୍ରଥମ ବର୍ଷର ବାରଟି ସଂଖ୍ୟାରେ ତିନିଜଣ ଲେଖକଙ୍କୁ ଦେଖାଯାଏ; ଯଥା- ସମ୍ପାଦକ ଲଳିତ ମୋହନ ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ, ରାଧାବିନୋଦ ବସୁ ଏବଂ ଭୂପତିନାଥ ବସୁ । ଭୂପତିନାଥ ବସୁଙ୍କର କେବଳ 'ସଙ୍ଗୀତ' ନାମରେ ଅନେକ କବିତା 'ସାମ୍ୟ-ବାଦୀ'ର ପାଠକଙ୍କୁ ଭିନ୍ନ ସ୍ୱାଦ ଦେଇଛି । ଭଗ୍ନୀର କଲ୍ୟାଣ ପ୍ରାର୍ଥନା, ଆବାହନ,[୨] ପୂଜା, ଭିକ୍ଷା, ବାସନା, ମହିମା[୩] ଆଦି କବିତା ତାର ବଳିଷ୍ଠ ନିଦର୍ଶନ । ଏହି ସବୁ କବିତାଗୁଡ଼ିକର କବି ଭୂପତି ନାଥ ବସୁ । ଏ ପତ୍ରିକାର କେତେକ ଲେଖା ଅନୁବାଦ ପରି ମନେ ହୁଏ । କାରଣ ଅନେକ ଲେଖାର ଶେଷରେ 'ଗୋଲେସ୍ତାଁ' ଲେଖା ଅଛି; ଏପରି ଅନୁମାନ ପାଠକଙ୍କୁ ସନ୍ଦେହରେ ରଖେ । ଏ ଅନୁମାନଙ୍କୁ ଭିତ୍ତିଭୂମି କଲେ ଏ ସବୁ ଲେଖାର ଅନୁବାଦକ ନିଶ୍ଚିତ ଲଳିତ ମୋହନ ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ । ଏ ପତ୍ରିକାର ଶେଷରେ ଏକ ସୂଚିପତ୍ର ପ୍ରକାଶିତ; ଏ ସୂଚୀରୁ ଲଳିତମୋହନ ବୋଲି ସୁସ୍ପଷ୍ଟ । 'ସାମ୍ୟ-ବାଦୀ'ରେ କବିତା ବ୍ୟତୀତ ପ୍ରବନ୍ଧ, ବିଜ୍ଞାପନ, ପ୍ରାପ୍ତି ସ୍ୱୀକାର, ପ୍ରାପ୍ତ ଗ୍ରନ୍ଥର ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ସମାଲୋଚନା ଆଦି ପ୍ରକାଶ ପାଇଛି । 'ସାମ୍ୟ-ବାଦୀ' ପୃଷ୍ଠାରେ 'ପାଗଳର ପ୍ରଳାପ' ଶୀର୍ଷକ ଲେଖାର ଧାରାବାହିକତା, କାହାଣୀ ଧର୍ମିତା ଏବଂ ବର୍ଣ୍ଣନା ଓ ଉପସ୍ଥାପନାକୁ ଅନୁଶୀଳନ କଲେ କଥା ପରମ୍ପରାରେ ଏହାକୁ ଉପନ୍ୟାସ କହିବା ଅସଙ୍ଗତ ମନେ ହୁଏନାହିଁ । 'ପାଗଳର ପ୍ରଳାପ' ଶୀର୍ଷକରେ ଅନେକ ଉପଶୀର୍ଷକ ଯଥା- ପ୍ରାସାଦ ଶିଖରେ, ଅରଣ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ , ବନ୍ଧୁ ବିଚ୍ଛେଦରେ ଇତ୍ୟାଦି ପରିଲକ୍ଷିତ । ଏହି ଉପଶୀର୍ଷକଗୁଡ଼ିକ ମୁଖ୍ୟ ଶୀର୍ଷକରୁ ବିଚ୍ଛେଦ ନୁହେଁ । ଏଥିରେ କଥା ପରମ୍ପରାର ବଳିଷ୍ଠ ପରାକାଷ୍ଠା ଦେଖାଯାଏ; ବର୍ଣ୍ଣନାର ଚମତ୍କାରିତା ମଧ୍ୟ ପ୍ରତିଫଳିତ । ଏହି କ୍ରମେ 'ପାଗଳର ପ୍ରଳାପ' କିଛି ଅଂଶକୁ ଉଦ୍ଧାର କରାଗଲା । ଯଥା- "ସଂସାରରେ ଅନେକ ବନ୍ଧୁ ଖୋଜିଲି ଅନେକଙ୍କୁ ମନୋନୀତ କଲି-ସେମାନଙ୍କୁ ବେନିକର ଯୋଡ଼ି କହିଲି ତୁମ୍ଭେମାନେ ମୋହର ପ୍ରୀତି ମୋହର ବନ୍ଧୁତା ଗ୍ରହଣ କର ଏବଂ ତୁମ୍ଭମାନଙ୍କର ସ୍ନେହ ମୋତେ ପ୍ରଦାନ କର । କିନ୍ତୁ ସେମାନେ କେହି ମୋହର କଥା ଶୁଣିଲେ ନାହିଁ । ସମସ୍ତେ ପାଗଳ ବୋଲି ଉପହାସ କଲେ- ପାପୀ ବୋଲି ଘୃଣାକଲେ- ପାଷାଣ୍ଡ ବୋଲି ତଡ଼ିଦେଲେ । ମୁଁ ସେମାନଙ୍କ ନିକଟରୁ ତାଡ଼ିତ ହୋଇ ଅଶ୍ରୁପୂର୍ଣ୍ଣ ନୟନରେ ହେ ଅରଣ୍ୟ ! ତୁମ୍ଭ ନିକଟକୁ ଆସିଅଛି । ତୁମ୍ଭେମୋତେ ଗ୍ରହଣ କର-ତୁମ୍ଭର ପ୍ରୀତିରେ ମୋତେ ବାନ୍ଧ- ତୁମ୍ଭର ଶୀତଳ ଛାୟାର ଥରେ ବସିବାକୁ ଦିଅ । ମୁଁ ଉତ୍ତପ୍ତ ମସ୍ତକ ଘେନି ସଂସାରରୁ ଆସିଅଛି, ଭଗ୍ନ ହୃଦୟରେ ନିବେଦନ କରୁଅଛି, ମୋତେ ଆଉ ରୀତିହସ୍ତରେ ଫେରାଇ ଦିଅନା । କୌଣସି ପ୍ରକାର ବନ୍ଧୁତାର ଚିହ୍ନ-ପ୍ରେମର ଉପହାର ମୋତେ ପ୍ରଦାନ କର । ମୁଁ ସଂସାରରେ ଯାଇ ତାହା ଦେଖୁଥିବି ଆଉ ତୁମ୍ଭକୁ ସ୍ମରଣ କରି ବାରମ୍ବାର ଧନ୍ୟବାଦ ଦେଉଥିବି ।"[୪] ଲେଖକ ମୁଁ ଚରିତ୍ର ଭିତରେ କାହାଣୀର ଗତିଶୀଳତାକୁ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଦେଇଛନ୍ତି । ଏ ମୁଁ ଚରିତ୍ର ଭିତରେ ପାଗଳାମୀ, ତାର କଥାକୁ ପ୍ରଳାପ ଭାବେ ଅନୁମୋଦିତ ହୋଇଥିବାର ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଏ । ତେଣୁ ଏଇ ଧରଣର ଲେଖାଟି 'ପାଗଳର ପ୍ରଳାପ' ନାମକରଣକୁ ସାର୍ଥକତା ପ୍ରତିପାଦନ କରିଛି । ତେଣୁ ଏହାର କାହାଣୀଧର୍ମିତା ଓ ବର୍ଣ୍ଣନାତ୍ମକତା ପାଇଁ 'ପାଗଳର ପ୍ରଳାପ'କୁ ଉପନ୍ୟାସ କହିବା ନିଷ୍ପ୍ରୟୋଜନ ନୁହେଁ ।

'ସାମ୍ୟ-ବାଦୀ'ର ପ୍ରତ୍ୟେକ ସଂଖ୍ୟାର ପ୍ରଥମ ଲେଖାକୁ ହୁଏତ ସମ୍ପାଦକୀୟ ମନ୍ତବ୍ୟ କୁହାଯାଇ ପାରେ । ମାତ୍ର ଅଧିକାଂଶ ଲେଖା ସମ୍ପାଦକଙ୍କର ହୋଇଥିବାରୁ କେତେକ ସ୍ଥଳେ ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଭ୍ରମ ସୃଷ୍ଟିକରେ; ଯଦିଓ ପ୍ରତ୍ୟେକ ସମ୍ପାଦକୀୟ ମଧ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ସାର୍ଥକ ପ୍ରବନ୍ଧ; ଏହା ଅସ୍ୱୀକାର କରାଯାଇ ନପାରେ । ପ୍ରବନ୍ଧ ଥିଲା 'ସାମ୍ୟ-ବାଦୀ' ପୃଷ୍ଠାର ଏକ ସାର୍ଥକ ଓ ବଳିଷ୍ଠ ବିଭାଗ । ପ୍ରଥମ ବର୍ଷ ଦ୍ୱିତୀୟ ସଂଖ୍ୟାରେ ଶ୍ରୀ ରାଧାବିନୋଦ ବସୁଙ୍କ 'ବୈରାଗ୍ୟ ସାଧନ' ପ୍ରବନ୍ଧକୁ ଛାଡ଼ିଲେ ପ୍ରାୟତଃ ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତ ପ୍ରବନ୍ଧ ଥିଲା ସମ୍ପାଦକ ଲଳିତ ମୋହନ ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀଙ୍କର । ତେବେ କେତେକ ଲେଖା ଯଥା- 'କ୍ଷମାଶୀଳ ମନ୍ତ୍ରୀ'(୧/୮ ସଂଖ୍ୟା, ପୃଷ୍ଠା-୬୪), ୧/୯ ସଂଖ୍ୟାରେ- 'ଦାନଶୀଳ ରାଜକୁମାର', 'ପାପଧନ ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତିରେ ନଷ୍ଟହୁଏ', 'ମୃତ୍ୟୁଶାୟୀ ନରପତିଙ୍କ ଅନୁତାପ', ୧/୧୦ ସଂଖ୍ୟାରେ- 'ଈର୍ଷା ପରାୟଣ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ଈର୍ଷା ହିଁ ଏକ ମହାଯନ୍ତ୍ରଣା', ୧/୧୨ ସଂଖ୍ୟାରେ- 'ରକ୍ତଦୋଷ' ଓ 'ମୋହର ଶରୀର କି ଅମର' ଆଦି ଲେଖା ଅନୁବାଦ ପରି ଅନୁମିତ । କାରଣ ଏହି ସବୁ ଲେଖାର ଶେଷରେ 'ଗୋଲେସ୍ତାଁ' ଲେଖା ଅଛି । 'ଅଭୟ', 'ଅସମ୍ପ୍ରଦାୟିକ ଧର୍ମ', 'ଅନୁତାପର ଅଶ୍ରୁଜଳ', 'ଦାତା ଏବଂ ଦୟାଳୁ ପରମେଶ୍ୱର'(୧/୧ ସଂଖ୍ୟା), 'ଗୁରୁଭକ୍ତି',

'ଉପମନ୍ୟୁ'(୧/୨ ସଂଖ୍ୟା), 'ଦର୍ପଚୂର୍ଣ', 'ବିବେକ ବିରୁଦ୍ଧ ଆଚରଣ' (୧/୩ସଂଖ୍ୟା), 'ଧ୍ରୁବ ଚରିତ' (୧/୪ ସଂଖ୍ୟା), 'ବେଶ୍ୟା ମୁକ୍ତ ବିଲ୍ୱମଙ୍ଗଳଙ୍କ ଜୀବନ ଚରିତ'(୧/୫ସଂଖ୍ୟା), 'ନିରୁପାୟର ଉପାୟ ପରମେଶ୍ୱର(୧/୭ସଂଖ୍ୟା)', 'ମଦ୍ୟକି ବଳକର ପଦାର୍ଥ', 'ଋଷିଙ୍କ ପ୍ରାର୍ଥନା'(୧/୮), 'ଚିତ୍ତବୃତ୍ତି'(୧/୧୦), 'ମାନବର ସ୍ୱାଧୀନତା' ଏବଂ 'ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ପ୍ରେମ', 'ନିର୍ବିକଳ୍ପ ଓ ସତକଳ୍ପ ଜ୍ଞାନ' (୧/୧୧) 'ବୈରାଗ୍ୟ ସାଧନ କି ଚକ୍ଷୁନିମୀଳନ ନା ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ବସ୍ତୁ', 'ନିରପରାଧିର ଶିରଶ୍ଛେଦନ'(୧/୧୨), ଆଦି ପ୍ରବନ୍ଧର ରୂପରେଖରେ ବିଦ୍ୟମାନ । ଏଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରାୟତଃ ଧର୍ମ, ନୀତି, ଉପଦେଶ ମୂଳକ ମନେହୁଏ । ସାଙ୍କେତିକ ଚିତ୍ରର ପ୍ରତିଫଳନରେ ଏହି ପ୍ରବନ୍ଧଗୁଡ଼ିକ ଭିନ୍ନ ପରିଚୟ ଦିଏ । କେତେକ ପ୍ରବନ୍ଧ ସାଧାରଣ ଜନତାଙ୍କୁ ସଚେତନ କରିବାରେ ପ୍ରୟାସ କରିଛି । ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ସ୍ୱରୂପ 'ମଦ୍ୟ କି ବଳକର ପଦାର୍ଥ' ତାର ସାର୍ଥକ ନମୁନା । ଉତ୍ତମ ଚରିତ୍ର ଗଠନ ଓ ଜାତୀୟତାର ମୋହରେ ଆବିଷ୍ଟ ହେବାକୁ 'ଜାତୀୟ ସାହିତ୍ୟ ଓ ଜାତୀୟ ଚରିତ୍ର' ପ୍ରବନ୍ଧଟି ପାଠକଙ୍କୁ ପ୍ରବର୍ତ୍ତାଇଛି ।

ପୁସ୍ତକ ବିକ୍ରୟ ନିମନ୍ତେ 'ସାମ୍ୟ-ବାଦୀ'ର ପ୍ରଥମ ସଂଖ୍ୟାରେ ଏକ 'ବିଜ୍ଞାପନ' ପ୍ରଚାର ଭିତ୍ତିକ ଗଦ୍ୟର ସୂଚନା ପ୍ରଦାନ କରିଛି । ଆଉ ଏକ ବିଜ୍ଞାପନ 'ନୂତନ ପୁସ୍ତକ-ଶଙ୍କରାଚାର୍ଯ୍ୟ' ୧୧ଶ ସଂଖ୍ୟା ଏହାର ସ୍ୱାକ୍ଷର ବହନ କରେ । ସମୀକ୍ଷା ବା ସମାଲୋଚନା ଧାରାକୁ ଧରି ରଖି ଥିବା ନବମ ଓ ଏକାଦଶ ସଂଖ୍ୟାରେ ପ୍ରକାଶିତ ସମୀକ୍ଷାତ୍ମକ ବିଶ୍ଳେଷଣ ତା'ର ପରିଚୟ ଦିଏ ।

ପ୍ରକୃତରେ 'ସାମ୍ୟ-ବାଦୀ' ଏକ ଧାର୍ମିକତାର ଆଶା ସଞ୍ଚାର କରିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଓଡ଼ିଆଙ୍କ ମାନସିକତାରେ ନୀତି ଓ ଆଦର୍ଶର ଆଲୋଡ଼ନ ସୃଷ୍ଟି କରିଛି ।

ପ୍ରାନ୍ତଟୀକା :

୧. ନବସଂବାଦ: ୧ମ ଭାଗ ୧୪ଶ ସଂଖ୍ୟା, ମେ ୫-୧୮୮୭, ପୃଷ୍ଠା-୬୦; ସୌଜନ୍ୟ- ଉତ୍କଳ ସାହିତ୍ୟ ସମାଜ ପାଠାଗାର, କଟକ ।

୨. ସାମ୍ୟ-ବାଦୀ: ୧/୪ ସଂଖ୍ୟା, ସନ ୧୨୯୫ – ଶ୍ରାବଣ (୧୮୮୭), ପୃଷ୍ଠା-୩୨; ସୌଜନ୍ୟ- ଉତ୍କଳ ସାହିତ୍ୟ ସମାଜ ପାଠାଗାର, କଟକ ।

୩. ତତ୍ରୈବ: ୧/୬ ସଂଖ୍ୟା, ସନ-୧୨୯୫-ଆଶ୍ୱିନ (୧୮୮୭), ପୃଷ୍ଠା-୪୬ ଓ ୪୭ ।

୪. ତତ୍ରୈବ: ୧/୮ ସଂଖ୍ୟା, ସନ-୧୨୯୫-ମାର୍ଗଶିର (୧୮୮୭), ପୃଷ୍ଠା-୬୧ ।

ଅଧ୍ୟାପକ, ଓଡ଼ିଆ ବିଭାଗ
ଆଗରପଡ଼ା କଲେଜ, ଆଗରପଡ଼ା, ଭଦ୍ରକ
ଦୂରଭାଷ : ୮୦୯୩୦୪୯୬୬୩